

نگاهی به زندگی و زمانه آیت‌الله ناصری، استاد برجسته اخلاق و حوزه علمیه اصفهان که دعوت حق را لبیک گفت

دلداده امام زمان ^{علیه السلام}عبد ناصح خدا

۲

دیروز و امروز «خیابان تهران» در کارگاه تخصصی بررسی شد

سرگذشت یک خیابان ۹۰ ساله

شکل‌گیری و سیر تحولات «خیابان تهران» مشهد در دوره پهلوی که اکنون به نام خیابان امام رضا(ع) شناخته می‌شود، در کارگاه تخصصی واحد آموزش گروه طرح و برنامه سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی بررسی شد. محمدمصادق توسلی رجایی از پژوهشگران تاریخ مشهد با اشاره به تاریخچه شکل‌گیری مشهدالرضا(ع) در سیر تحول تاریخ اسلام، به نام مشهد به عنوان مدفن امام علی بن موسی الرضا(ع) در منابع سده ۴ هجری اشاره کرد و افزود: در دوره تیموری مصادف با قرن ۸ هجری که شهری در شمال شرقی ایران شکل گرفت در منابع تاریخی از این شهر با نام مشهد یاد شده است ...

منبرمجازی

اختیارت را دست هیجانت نده!

حجت الاسلام تراشیون یکی از عوامل سلامت شخصیت این است که انسان بتواند هیجان‌های خود را مدیریت کند. خیلی مواقع ما سکان خود را دست هیجان‌ها می‌دهیم و هیجان معمولاً نمی‌تواند انسان را به سرانجام خوبی برساند... تناسبی بین هیجان و عمل منطقی انسان وجود دارد. یعنی ما هر چه هیجان‌هایمان بالا برود آن عملی که انجام می‌دهیم ضعیف‌تر می‌شود. یعنی بدون پشتوانه فکری و عقلی و منطقی می‌شود. چون انکار هیجان، عنان تفکر را از انسان می‌گیرد. انسان نمی‌تواند آن گونه که باید و شاید فکر کند... گاهی اوقات ما هیجان‌های مستمری داریم. من این بخش را خطاب به جوان‌های خوب بگویم ... همیشه می‌گویم عشق خودش یک اختلال است. این عشق‌هایی که می‌گویند در یک نگاه عاشق می‌شوند...این یک اختلال هیجانی است... شاید یکی از پیچیده‌ترین مشاوره‌ها، مشاوره جوانانی است که عاشق شده‌اند ...دشوار است که سطح هیجان‌های عاطفی بالای آن‌ها را به یک سمت منطقی بیاورید... ما می‌گوییم این‌ها هیجان‌هایی است که انسان را از آن دریچه عقلانی خارج می‌کند... وقتی آدم دچار هیجان می‌شود به خودش و اطرافیانش ممکن است آسیب وارد کند. چون این‌ها حرفه‌هایی می‌زند که گاهی اوقات آزاردهنده است. رفتارهایی را انجام می‌دهند که آزاردهنده است. یعنی شما تصور کنید آن لحظه‌ای که مرد از خانه بیرون برود و در را محکم به قهر به هم بزند. یا خانمی که داخل اتاق برود و در را محکم به هم بزند. این هم خود و هم دیگران را آزار می‌دهد. این نتیجه بروز آن هیجان است. یعنی ما نتوانستیم آن هیجان را کنترل کنیم. همانا سخن آقا امیرالمؤمنین علی (ع) که می‌فرمایند وقتی خشمگین شدیدی از سه کار بپرهیزید. تصمیم نگیرید، امر و نهی نکنید، تنبیه هم نکنید.

یعنی ما گاهی اوقات در هیجان تصمیم که بگیریم، تصمیم بیجاست. نکته دوم این است که این فرد به خود هم آسیب می‌رساند. یعنی افرادی که دارای هیجان هستند این نیست که شما فکر کنید فقط دیگران دارند آزار می‌بینند. یعنی خود فرد هم به مراتب شاید از دیگران بیشتر دچار آسیب بشود. آن جوانی که با هیجان می‌رود یک انتخاب غلطی در ازدواج می‌کند، دیگران اذیت می‌شوند جای خود، این خودش هم بعدها اذیت می‌شود... گاهی اوقات جوان در سال اول ازدواج در مشاوره اشک می‌ریزد که من چه غلطی کردم، چه اشتباهی کردم که این انتخاب را انجام دادم... .

درباره زندگی و خدمات خاتون سیاستمدار و تاریخ‌نگار روزگار قاجار که در حرم مطهر رضوی مدفون است

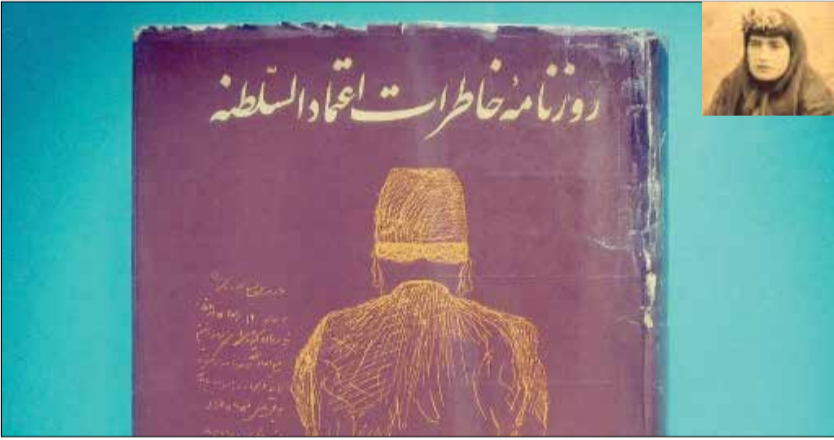
عزت‌ملک خانم؛ بانوی واقف

حرم رضوی وقف نمود. عزت‌ملک در سال ۱۲۷۸ خورشیدی، با اصرار خانواده‌اش دوباره ازدواج کرد. همسر دوم او، سیدحسین، پسر عمه پدرش بود. ناصرالدین‌شاه او را نایب‌التولیه آستان‌قدس رضوی کرد. به همین دلیل، عزت‌ملک در مشهد ماندگار شد و سال‌های پایانی عمرش را در این شهر گذراند. او در این مدت، به فعالیت‌های علمی و جمع‌آوری کتاب‌های خطی و سکه‌های قدیمی پرداخت. با تلاش‌های گسترده عزت‌ملک، بخش عمده‌ای از کتابخانه اعتمادالسلطنه که توسط مظفرالدین‌شاه مصادره شده و به دربار انتقال یافته‌بود، پس گرفته شد. اطرافیان عزت‌ملک نمی‌دانستند که چرا او برای بازپس‌گیری آن کتاب‌ها، این‌قدر اصرار دارد؟! اما او برنامه‌ای خاص برای تقویت کتابخانه حرم رضوی داشت که پس از درگذشتش، بر همه معلوم شد. عزت‌ملک خانم وصیت کرده‌بود تمام

شوهرش باخبر بود. گاهی که اعتمادالسلطنه به دلیل بیماری یا خستگی، از نوشتن خاطرات باز می‌ماند، عزت‌ملک کار نوشتن را برعهده می‌گرفت. این‌گونه بود که روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه که بخش عمده‌ای از آن با قلم و خط عزت‌ملک خانم نوشته شده‌است، برای ما باقی ماند و امروزه، یکی از منابع بسیار مهم مطالعات تاریخی عهد قاجار است. بنابراین، اگر عزت‌ملک را در کنار همه توانایی‌ها و استعدادهایش، بانوی مورخ هم بنامیم، خیلی دور از واقعیت نیست.

■ موقوفه‌های ارزشمند یک بانو

متأسفانه عزت‌ملک خانم فرزندی نداشت؛ اما این محرومیت را با غصه‌خوردن و گوشه‌گیری، دوچندان نکرد. او برای پُر کردن اوقات فراقتش به مطالعه رو آورد، زبان فرانسه را از شوهرش آموخت

سکه‌های قدیمی و کتاب‌های خطی، از جمله متن خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه، پس از مرگش به کتابخانه آستان‌قدس رضوی واگذار و وقف شود. او در همان ایام، زمین‌های بزرگی را در نزدیکی میامی (زیرتگاه امامزاده یحیی) خریداری و بر امور خیریه و اطعام فقرا وقف کرد. حجم آثار مکتوبی که توسط عزت‌ملک خانم به آستان قدس رضوی تقدیم شد، آن قدر زیاد و البته از نظر کیفی با ارزش بود که بعدها، عبدالعلی اوکتایی، رئیس اسبق کتابخانه آستان‌قدس رضوی، نام وی را در صدر بانوان فاضله و خیری که برای حرم رضوی موقوفاتی دارند، قرار داد.

و با مطالعه روزانه روزنامه‌ها، اطلاعات دقیقی از اوضاع سیاسی جهان داشت. هنرهای جدید مانند عکاسی را فرا گرفته‌بود و در حرم ناصرالدین‌شاه، همه او را به عنوان خانمی باسواد، صریح‌الهیجه و البته سیاستمدار می‌شناختند. اما در فروردین ۱۲۷۵، اتفاق بدی افتاد که سبب آزردگی خاطر عزت‌ملک شد؛ همسر وی، اعتمادالسلطنه، دار فانی را وداع گفت و او را تنها گذاشت. عزت‌ملک به مدت سه سال تنها زندگی کرد و در همین مدت، به سفر حج رفت و مدتی را مجاور حرم رضوی شد. در همین دوره بود که دست به فعالیت‌های خیریه در مشهد زد و موقوفاتی را برای

محمدحسین نیکبخت

خوشبختانه اسناد و مدارکی که نشان می‌دهد بانوان در گسترش موقوفات حرم رضوی و آستان خراسان نقش عمده داشته‌اند، کم نیست. اگر بخواهیم منصف باشیم، باید بگوییم نهضت گسترش موقوفات حرم رضوی، با اقدامات شایسته تحسین گوهرشاد خاتون آغاز شد و از آن به بعد هم، بانوان خیراندیشی که سعی داشتند با وقف موقوفات مختلف، گامی در جهت رفاه حال زائران حرم مطهر رضوی بردارند، کم نبوده‌اند. یکی از بانوان واقف تاریخ حرم رضوی که در حدود سال ۱۲۹۴خورشیدی درگذشت و در دارالحفاظ حرم مطهر رضوی به خاک سپرده‌شد، عزت‌ملک خانم، از وابستگان خاندان قاجار و همسر اعتمادالسلطنه، مورخ مشهور و نویسنده کتاب «مطلع‌الشمس» است. عزت‌ملک به دلیل رابطه خانوادگی توانسته بود موقعیت خوبی در دربار ناصرالدین‌شاه داشته‌باشد؛ او از این موقعیت، هم برای افزایش نفوذ همسرش که در آن زمان، وزیر انطباعات ناصرالدین‌شاه بود استفاده می‌کرد و هم برای توسعه فعالیت‌های علمی و خیریه بهره می‌برد. ژان فوریه، پزشک فرانسوی ناصرالدین‌شاه، عزت‌ملک را بانویی «جسور و قایل» توصیف می‌کند که از فنون سیاست‌مداری، بی‌بهره نیست.

■ **خانم تاریخ‌نگار**
عزت‌ملک خانم در سال ۱۲۵۰ خورشیدی با اعتمادالسلطنه ازدواج کرد. شوهرش، تحصیلکرده فرانسه در رشته تاریخ و جغرافیا و از بنیان‌گذاران شیوه نوین تاریخ‌نگاری در ایران بود و همین مسئله سبب شد عزت‌ملک، از همان ابتدای زندگی مشترک و به دلیل داشتن استعداد نویسندگی، با همسرش در نگارش روزنامه خاطرات همراه شود. شاید اگر ندانیم روزنامه خاطرات چیست، نتوانیم اهمیت کار عزت‌ملک و شوهرش را دریابیم. اعتمادالسلطنه طی ۱۶ سال حضور در دربار ناصرالدین‌شاه، خاطرات و رویدادهایی را که به چشم دیده یا باگوش خود شنیده‌بود، به صورت روزانه و البته به شکلی کاملاً محرمانه و سری می‌نوشت و تنها عزت‌ملک خانم از کار

اولاد

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۲۱۷ |

نکته‌ها/ آیت‌الله ناصری

اثر فوق‌العاده گریه کردن بر امام حسین ^{علیه السلام}

۲

پیام تسلیت تولیت آستان قدس رضوی در پی رحلت آیت‌الله ناصری

۲

نگاهی به فعالیت‌های خیر خواهانه آیت‌الله ناصری

از تأسیس مراکز درمانی تا خدمت به بیماران دیالیزی

۳

گفت‌وگو با «مسئول فنی شرکت داروسازی ثامن» به مناسبت روز داروسازی

دوای دردهای ما

۴

اربعین

آستان قدس رضوی امکانات خود را بسیج کرده است

میزبانی از زائران اربعین در ۸ استان مرزی

در آستانه آغاز حرکت زائران حسینی به سمت کشور عراق و شرکت در مراسم اربعین حسینی، آستان قدس رضوی نیز همراه با دیگر نهادهای خدمت‌رسان، امکانات خود را برای این خدمت‌رسانی بسیج کرده و بنیاد کرامت رضوی با همکاری کانن‌های خدمت رضوی در سراسر کشور، مسئولیت این کار را عهده‌دار شده است. استادآقا، مدیر عامل این بنیاد، گفته است: امسال با برپایی ۲۰موکب‌درپایانه‌های مرزی(خراسان‌رضوی‌یک‌موکب،سیستان و بلوچستان دو موکب، گیلان دو موکب، آذربایجان غربی یک موکب، اردبیل یک موکب، کرمانشاه سه موکب، ایلام و خوزستان هریک‌پنج‌موکب)برنامه‌های متعددی برای‌زائران اربعین حسینی خواهیم داشت تا روند زیارت برای این عزیزان تسهیل شود. گذرگاه‌های مرزی میرجاوه و ریمدان آستان سیستان و بلوچستان، به عنوان نقاط مرزی مشترک بین ایران و پاکستان، دو نقطه‌ای است که موکب‌های آستان قدس رضوی در آن برپا شده و آماده میزبانی از زائران پاکستانی عبوری از ایران خواهند بود. همچنین نقطه مرزی دوغانرون در خراسان رضوی به عنوان گذرگاه مرزی مشترک ایران و افغانستان، دیگر نقطه‌ای است که آستان قدس رضوی موکب خود را در آنجا برپا خواهد کرد. اما اصلی‌ترین و مهم‌ترین خدمت‌رسانی آستان قدس رضوی در مرزهای غربی کشور و گذرگاه‌های مشترک بین ایران و عراق خواهد بود. بر این اساس برای برقره صدها هزار نفر از مردم عزیز کشورمان که برای ورود به کشور عراق و تشرّف به کربلای معلی، مرزهای زمینی را انتخاب می‌کنند، ۱۴ موکب برپا شده است. این مواکب در مرز تمرچین در آذربایجان غربی، مرز خسروی، مرز مهران ودونقطه مرزی شلمچه وچذابه میزبان زائران خواهند بود.

نیمکت زنده‌گی

یک فنجان چای تلخ

رقیه توسلی | با یک گلدان کوکب رفتم برای عرض تبریک. رفقا، شرakتی، کافه دایر کرده اند. پشت میز شماره۸ جاگیر شدم و چشم چرخاندم به دوروبر. به نیمکت‌های زرد، شمع‌های پایه کوتاه و قاب‌های یکدست سفید روی دیوار آبی. به ظرف کیک خانگی و لشکر فنجان‌های روی پیشخوان. به قهوه جوش و ...

داشتم توی فهرست سرک می‌کشیدم که صدای میز بغلی از حد استاندارد خارج شد. مادردختری انگار سر جریانی

بحثشان بالا گرفت. دختر: فکر کردی من غول چراغم که هر چی خواستی دست به سینه برآورده کنم. نه! منم آدمم. یکی‌ام شکل تو مامان. بیخیال! رسماً کم آوردم. دیگه نمی کشم. توقع‌ها‌ت هر روز آزاردهنده‌تر میشه. من نمی تونم هم ورزش حرفه‌ای انجام بدم، هم زیاد برسم به ظاهر، هم برات المپیاد فیزیک رتبه بیارم، هم مثل شیمیا کمک مامان‌بزرگ باشم، هم وایسم سالن وردست خاله پول دربیارم، هم برم آشپزخونه کوفته پیزم، هم دنبالت راه بیفتم بیام کلاس

زبان استانبولی... حواست نیست مامان جان واقعاً یا می‌خوای من رو شکنجه کنی؟ من آدمم مامان. چرا من نمی بینی؟ مادر به نشانه اعتراض میز ۷ را ترک می‌کند و می‌رود.

بی اختیار گوشم کشیده شد به قصه‌شان و نگاهم رفت پیش دختر که فصلک حالا کنار پنجره داشت دست زیر چانه خیابان را می پایید. نمی‌دانم توی مغزش چه می گذشت اما درصدمش بالا بود که به آنچه من فکر می کردم، فکر کند. شاید. به اینکه خوش به حال میناها و شمعدانی‌ها

و حسن یوسف‌ها که لم داده‌اند زیر آفتاب و فقط وظیفه‌شان گل بودن است. همین! کسی انتظار شق القمر ندارد از آن‌ها.

سنجاق

رسول اکرم(ص) می‌فرماید: خدا رحمت کند کسی را که در نیکی به فرزند خود یاری می‌رساند.پرسیدند: چگونه می توان به فرزندان یاری کرد؟ فرمودند: کارهای آسان و راحت را از او بپذیرد و از محول کردن کارهای سخت و سنگین به وی پرهیز کند.